

zij reisden, waren toch betrouwbaar! Van den Tempel was, evenals Gerbrandy, verre van enthousiast ('meent dat wij te doen hebben met een poging van de Duitse regering om contact met Ned. Ind. regering te verkrijgen buiten ons om'), maar tenslotte was de grote meerderheid van het kabinet van oordeel dat men zich tegen een gesprek te Manila, dat een zuiver informatief karakter zou hebben, niet kon verzetten. Die conclusie zou eerst nog aan de koningin voorgelegd worden.¹ Zij had 'aanvankelijk bezwaren', aldus Welter, maar kon zich tenslotte met het kabinetsbesluit verenigen.² Het was toen 20 november.

Een dag later telegrafeerde Welter aan van Starckenborgh³ dat de regering zich tegen de ontmoeting in Manila niet wilde verzetten mits Idenburg 'zich strikt beperkt tot aanhoren opmerkingen over interneringen zomede geven inlichtingen daarover.' Daarenboven wenste de regering dat Idenburg met betrekking tot de situatie en de perspectieven in bezet gebied een reeks vragen aan Jongejan en Boerstra zou voorleggen: waren de officieel gepubliceerde rantsoenen (de ministers kenden ze uit de Nederlandse dagbladen die Londen bereikten) inderdaad beschikbaar? Wat was de kwaliteit van de belangrijkste voedingsmiddelen? Kreeg men groente en fruit? Wat waren de prijzen der levensmiddelen? 'Is iets bekend over de vraag wie als voornaamste kopers op de beurs optreden?' Maar daarop volgde nog een reeks heel andere vragen: 'Waar zijn Nederlandse wapens en uitrustingen? Is na herstel Nederlands gezag oproeping lichten technisch mogelijk? Hoe is ontwikkeling in politiek opzicht bevolking? Wat kan meegedeeld worden over politieke stromingen, met name Nationale Unie?' (bedoeld werd de Nederlandse Unie) 'Bestaan mogelijkheden [tot] scheppen contact van vooraanstaande betrouwbare personen met regering Londen?'

De eerste groep vragen was duidelijk van Steenberghe afkomstig geweest — maar de tweede groep? Wij weten het niet. Die tweede groep was in elk geval in zoverre irreeël dat de betrokkenen vragen een als het ware anti-Duitse strekking hadden, zodat het hoogst twijfelachtig was of Jongejan en Boerstra, die zich met Duitse steun naar Tokio begeven hadden, bereid zouden zijn ze te beantwoorden; iets op ons relaas vooruitlopend, delen wij mee dat zij beiden inderdaad geweigerd hebben, inlichtingen te geven die Duitsland militair zouden kunnen schaden.

Terwijl dit beraad tussen Batavia en Londen plaatsvond, schreven Jongejan en Boerstra in Tokio twee lange memoranda⁴ die zij begin december aan

¹ Ministerraad: Notulen, 19 nov. 1940. ² A.v., 26 nov. 1940. ³ Tekst telegram: *Enq.*, dl. II b, p. 326. ⁴ Teksten: a.v., p. 300-03.